

Santiago Grisolí, un home de ciència

Santiago Grisolí (València, 1923), director de l'Institut Valencià d'Investigacions Citològiques i principal organitzador de la «Conferència Internacional sobre el Genoma Humà». Alt i esprimatxat, amb uns dits nerviosos que durant l'entrevista s'entretenen amb un clip dels seus papers, el doctor Grisolí guarda en les seues paraules la música elaborada dels vells professors.

M. Domínguez Romero

—**D**octor Grisolí, ¿en què consisteix aquest institut?

—Ací, a l'Institut, es realitza una tasca d'investigació relacionada amb l'estudi de la cèl·lula. Però també, al darrer pis de l'edifici, hi ha la Fundació Severo Ochoa, que recull gran part de la seua biblioteca, dels seus diplomes, dels seus quaderns de notes, de la seua correspondència.

—Vostè va néixer a València, però aviat se n'anà als EUA...

—Sí, el meu professor de bioquímica, don José García Blanco, em va convèncer i quan acabà la segona guerra mundial, em posà en relació amb Severo Ochoa, que encara no era massa conegut, perquè el premi Nobel el guanyà l'any 59. Així, doncs, a més de valencià, sóc ciutadà americà, i gran part de la meua família viu allà encara.

—¿El treball amb Severo Ochoa l'ha influenciat molt?

—Sí, ell em va introduir en la línia d'investigació que ha ocupat gran part de la meua tasca investigadora: la degradació de les proteïnes; però, a més, m'hi uneix una amistat personal molt intensa.

—¿No troba a faltar els mitjans americans? València és una ciutat amb poc prestigi científic.

—La veritat és que el prestigi a poc a poc va obtenint-lo, els mitjans els po-

dria tenir, el que no té de moment és una consciència clara: cal assenyalar que València, a més d'exportar taronges exporta bioquímics. I això, és una llàstima, és greu que els graduats valencians hagen d'anar-se'n fora per a completar els seus estudis.

—*Es diu de vostè que, a banda de la seua capacitat com a científic, el seu caràcter extravertit el fa un excel·lent relacions públiques: ¿potser per això ha aconseguit reunir la flor de la genètica en el congrés sobre el genoma humà?*

—Ha, ha... No ho sé... Mire vostè: jo volia fer una petita reunió, però ja sap el que passa després: la gent se n'assabenta i no vol quedar-se'n fora. Cal dir que les reaccions dels científics foren molt variades, uns se sorprenen, d'altres s'enfadaren per diverses raons (una d'elles que jo no sóc genètic), altres s'entusiasmaren davant del projecte. Però diguem que la reacció general fou la sorpresa que uns *desgraciats* de València s'atreveren a dur a terme una idea que havia estat de fa temps en el cap de tothom, però que ningú fins ara havia tingut prou coratge per a materialitzar-la.

—*El genoma ¿com l'explicaria?*

—Una volta li vaig dir a Lapesa que havia de posar en el seu diccionari la definició... en realitat, el genoma és el conjunt dels gens, tota la informació que es troba en el nostre ADN.

—*Es diu que hi va haver un retard en la tramesa dels bitllets de l'avió, i alguns convidats americans havien renunciat a venir...*

—Mire, aquest és un país molt estrany... Hem tingut greus perills... Li diuen a un que tot rutlla, i un s'ho creu, i després de fer tots els esforços, de convocar a tots els científics, de posar una data que vaja mitjanament bé a tothom..., va i no s'envien els bitllets la data convinguda, i per una niciesa s'ha posat en perill el Congrés... És horrible. Indignant. Dur el Congrés a València, un congrés d'aquesta importància i tenir aquests problemes, rebre aquesta indiferència; el mateix Sidi Saler, que és on es fan aquestes jornades, ens ha posat problemes, i quan hauria de ser al contrari, quan haurien de donar-te un premi! Crec que gran part de les institucions no s'han adonat que aquest congrés catapulta la Biologia per al futur.

—*Però, ¿ha rebut subvencions oficials?*

—Sí, però ha estat difícil aconseguir-les, i encara no està clar... Ja veurem què és el que donen, perquè es tracta d'un compromís prou seriós, de molts diners. L'altre dia deia a Toni Asuncion, «si vaig a presó, com ara ets director general de Presons, almenys em tractareu bé». Estic, en aquest sentit, prou preocupat. Fa poc vaig anar a parlar, acompanyat de dos amics, un de dretes i un d'esquerres, perquè jo sóc apolític, amb el meu amic l'alcalde de València. Al final, després d'explicar-li la importància del Congrés, digué que ens ajudaria. Però, en demanar-li un sopar per a obsequiar els congressistes, es va negar. ¡Com és possible! ¡És una falta de visió increï-

ble! ¿Com és possible que l'Ajuntament de València no puga donar un sopar a aquest importantíssim conjunt de científics? Al pas que van les coses, crec que després de la recepció no tindrè més remei que dir: «els que tinguen fam que se'n vinguen a prendre un entrepà a Barrachina».

—¿Què opina de la investigació a l'estat espanyol?

—Crec que a poc a poc anem prenent consciència de la importància de la investigació. Hi ha hagut un canvi considerable: la gent, quan es parla d'investigació, ja sap a què es refereix.

Però quan vaig eixir d'Espanya, l'any 45, en dir que volia investigar, la gent es pensava que volia ser policia... de veres. Així, doncs, cal ser optimista.

—Potser el fet que la investigació es desenvolupe fonamentalment a les universitats, fa dels professors individus excessivament especialitzats.

—Bo, és molt difícil ser especialista i alhora tenir un sentit humanista. A poc a poc, la vella imatge del carismàtic i polifacètic professor va desaparegent, però és normal perquè són altres temps. El que sí que és preocupant és la massificació a les universitats; Ramón y Cajal era contundent al respecte, i deia que si tens cinquanta alumnes és ben possible que quaranta-cinc et presten atenció, però si parles per a cinc-cents, el més probable és que sols vint-i-cinc t'escolten.

—¿Per a un científic és molt difícil creure en Déu?

—Això depèn, depèn molt del país on has nat. Ho vaig dir una volta, i ma mare es va enfadar molt, i es tornarà a enfadar si ho torne a dir, però jo sóc agnòstic, perquè... perquè no ho veig clar... però és molt possible que quan s'està molt malalt, per si de cas... vull dir això és com un segur de vida. L'ho-

me vol romandre, sobreviure, i per això els fills tenen tanta importància, per això els pares se sacrifiquen pels fills, perquè en els fills viuen la meitat dels pares. I creure en Déu implica la idea de continuïtat, de supervivència en el temps.

—Cada dia és més patent la pèrdua d'audició, de vista, d'olfacte, de dentició, etc., per part de la nostra espècie. ¿Això significa que evolucionem regressivament?

—Per una banda, sí... Però cal tenir en compte que l'ambient influeix molt. Per exemple, el soroll del carrer fa que tinguem les oïdes bastant infrautilitzades. O el càncer mateix, si ara n'hi ha més que abans, és senzillament perquè realitzem una alimentació inadequada, perquè respirem el fum dels automòbils... sobretot en els embussos... Jo no vull ni pensar en els càncers que hauran produït les ruïnes del Real. □

«És molt difícil ser un especialista i alhora tenir un sentit humanista».